

Alexandru BURLACU
Institutul de Filologie Română
„Bogdan Petriceicu-Hasdeu”
(Chișinău)

AURELIU BUSUIOC:
HISTRIONUL ÎN NOUL BABILON

Aureliu Busuioc: the histrion in the new Babylon

Abstract: Aureliu Busuioc, an important representative of the 60th poetic phenomenon, illustrates the type of ‘the total writer’. In poetry he is a sentimental ironist, a histrion in games with censorship, is an aesthete who writes texts with other texts. He paid tribute to totalitarian regime, but the authentic Busuioc exists in the playful, ironic poetry, in indirect means of expressions, in its deliberate subversive character. He dynamited the clichés. The appearance of a superficial existence, the feeling of an air of lightness persists in the de-heroizing regime of the present, of the creation act through the simulation of naivety. His poetry depicts not only the symbolistic structure of modernism, but also the transition to postmodernism.

Keywords: poetry, biography, modernism, postmodern, ironic, ludic, ambiguous, indirect means of expression, subversive, censorship.

Rezumat: Aureliu Busuioc, un important reprezentant al fenomenului poetic șaizecist, ilustrează tipul „scriitorului total”. În poezie este un sentimental ironic, un histrion în jocurile cu cenzura, este un esthet care scrie texte cu alte texte. A plătit și tribut regimului totalitar, dar autenticul Busuioc se află în poezia ludică, ironică, în forme indirecte de expresie, în caracterul ei deliberat subversiv. A dinamitat clișeele. Aparența unei superficialități a existenței, senzația unui aer de lejeritate persistă în regimul de de-eroizare a actualității, a actului de creație prin simularea unei naivități. Poezia lui înfățișează nu numai structura simbolistă a modernismului, ci și tranziția la postmodernism.

Cuvinte-cheie: poezie, biografie, modernism, postmodern, ironic, ludic, ambiguu, forme indirecte de expresie, subversiv, cenzură.

Aureliu Busuioc, scriitorul „cu un cap de împărat roman” (Alex Ștefănescu), și-a demonstrat din plin vocația pentru toate genurile, dar se afirmă prolific și cu rezultate apreciabile în proza de după '90. După *Singur în fața dragostei* (1966), roman cu intenții parodice, *Unchiul din Paris* (1973), roman ușor subversiv, *Local – ploi de scurtă durată* (1986), care nu-i face mare cinste, revine în forță răzbunând „timpul pierdut în încăierările cu cenzura”. Publică, în ritm susținut, romanele *Lătrând la lună* (1997), *Pactizând cu diavolul* (2000), *Spune-mi Gioni...* (2002), *Hronicul Găinarilor* (2006), *Și a fost*

noapte... (2012), precum și volumele de proză scurtă *D'ale vânătorii* (2005), *O sumă de cuvinte* (2008). Ca dramaturg semnează piesa *Radu Ștefan – întâiul și ultimul* (1969), suspendată după câteva reprezentări, și *Și sub cerul acela* (1971).

De la debutul cu *Praful amare* (1955) la *Piatra de încercare* (1958), *Firicel de iarbă rară* (1961), *Dor* (1963) și *Poezii* (1964) la *În alb și negru* (1977), *Îmblânzirea mașinii de scris* (1988) discursul său liric distinct nu se schimbă aproape deloc. Chiar și cu *Plimbătorul de purici* (1992), *Concert* (1993) și *Punct* (2007), o antologie de autor, unitatea stilistică a poeziei nu suferă foarte multe modificări, nu se schimbă nici tematic, nici ca ingeniozitate, nici ca atmosferă morală. Cu excepția câtorva poeme, puține la număr, între care se rețin *Plimbătorul de purici*, *Heraldică* și *Spovedanie*, toată poezia lui Busuioc, în cea mai mare parte editată până la sfârșitul anilor '80, se înscrie în canonul modernist, cu toate acestea, optzeciștii, douămiiștii descoperă în scriitura lui un model „aproape clasic”, aproape postmodern; în timp ce poetul nu poate concepe rivalitatea altfel decât în tradiția marilor clasici, alegând, deloc întâmplător, forma sonetului: „Sunt nemodern. Vetust. Antichitate. / Mă sprijin în sonete ca în cârji, / Pe când poeții tineri, demni și dârji / Sug viitorul din eternitate. // Mereu pe brânci, târâș-grăpiș, îmi fac / Proteze din balade și rondeluri, / Ca să mă-ndop cu fel de fel de feluri / La masa celor ce îmi zic babac. // Sărman smintit! Nu e a ta dieta! / Nu-s de chiolhanuri dinții de teflon! / Prea s-a urcat, ca s-o mai vezi, ștacheta, // Rămâi cu zdrânga-zdrânga sub balcon. / Nu-i locul tău în noul Babilon, / Nu-s frați calculatorul și flașneta!...” (*Spovedanie*).

În *noul Babilon* al literaturii de azi poetul rămâne totuși cu vreo câteva zeci de poeme. Auto-antologia *Punct*, autorizată în stil lucid-ironic-jucăuș – „temporar antumă” – Aureliu Busuioc nu se sfiște să atenționeze cititorul că „fiecare vers, rimat sau nu, a fost la vremea lui, parte dintr-o biografie veselă și tristă, brutală și docilă, ironică și aiurită, dar mereu chinuită de aleantul unui zbor nicidecum împlinit”. Substanța volumului e structurată în cinci secvențe, cum se știe, cinci e „simbolul omului”, „simbol al universului”, „semn al unirii”, „al centrului, al armoniei și echilibrului” (Chevalier, p. 234). Drumul către sine e marcat prin inscripțiile: *aproape melancolic*, *aproape gânditor*, *aproape clasic*, *aproape malițios*, *aproape epigramatic*. În 93 de poezii (între care 26 de sonete) și 36 de epigrame, e decantată sau „nițel încifrată”, o autobiografie, trecută prin „purgatoriul ironiei” (Crăciun, p. 242).

În poezie, Busuioc e un histrion care face teatru din orice subiect, e subtil și înzestrat cu inteligență artistică. În „jocul” cu cenzura apelează la forme de expresie care reclamă un anumit mod de lectură, preferat, de regulă, într-un regim aluziv, deconcertant. De exemplu, îndemnul poetului din incipitul – „Nu mă citi la suprafață, / Nu mă citi-n adânc” – către cititorul său nu trebuie înțeles *ad literam*, este o formă de expresie de tip indirect și insidios, uneori mai efektiv decât parabola sau alegoria esopică: „Eu... Ce sunt eu? Sunt saltimbancul, / Sunt August, evident – cel prost, / Chemat aici să-ți mângâi veacul / Și să te mint că ai un rost. // Sunt cântărețul curții tale / Sărmane ca și punga mea, / Să-ți zic de dor, să-ți zic de jale, / Căci alta ce mai poți avea? // Nu mă-nvăța pe dinafară, / Eu nu sunt Vechiul Testament, / Nici rugăciunea ta

de seară, / Sunt robul tău un pic dement. // Și dacă-ți cer a mă-nțelege, / Ți-o cer nu ca să mă răzbuni: / Vreau să te simți și tu un Rege, / Căci numai regii au nebuni...” (*Cititorului meu*). Autoironia „robului un pic dement” (chemat să-i „mângâie veacul” cititorului cu adevăruri false), se va manifesta coerent și programatic atât la adresa eului poetic, cât și la referințele de diferit ordin ale scriiturii sale. Întorsătura ingenioasă „Vreau să te simți și tu un Rege, / Căci numai regii au nebuni” trimite la grandiosul/derizoriul Cititorului-Rege, mințit și el că are un rost, sărman ca și punga cântărețului. În realitate, poezia e o fantezie ingenioasă și amară despre omnipotență și libertate. „Textul lumii” cu alternări de epoci, formele de expresie intertextuală, jocurile de aluzii și ambiguități sporesc „săgețile” cu ținte la nebunia timpului, la relațiile omului cu sistemul. La urma urmelor, ca și în alte cazuri, cum observa M. Cimpoi, „cititorului i se clipește complice din ochi” (Cimpoi, p. 177). Aname prin ironia elegantă, prin gestul teatral, nu patetic, ci persiflant și ușor sarcastic se afirmă și se impune Busuioc, care în conștiința cititorului avizat ar putea trece și ca un estet anacronic, marcat de tehnica simbolistă, prea la vedere.

În poezia lui Busuioc se demitizează figura poetului în reprezentări sprintare și derizorii. Spiritul demistificator se regăsește integral în poezia autoreferențială, în carese exprimă limitele unui destin plin de complexe, ratat în intenția poetului de a cânta „un cântec pentru oameni”, „un cântec neștiut, nemaicântat”, dar cutezanța lui l-a înfricoșat. Poetul își afișează fariseic o mască de fricos, temerar în cuget și intenții, dar mișel și temător în acte: „Am vrut cândva s-o fur pe Mona-Lisa, / Ca să mă-mbăt de zâmbetu-i doar eu. / Dar m-am temut s-o fur pe Mona-Lisa, / Ea stă, zâmbind, și astăzi în muzeu. // Am vrut cândva să bat un om nemernic, / Un foarte bun prieten, un intrus. / Dar m-am temut să bat un om nemernic, / El umblă nebătut, cu fruntea sus. // Și-am vrut să cânt un cântec pentru oameni, / Un cântec neștiut, nemaicântat. / Dar n-am cântat un cântec pentru oameni, / Căci cutezanța lui m-a-nfricoșat. // Și am cântat un cântec pentru tine, / Și tu m-ai ascultat și m-ai crezut. / Dar n-am cântat un cântec pentru tine, / Căci l-am mințit întreg și m-am temut. // Eu m-am temut de lume și de tine, / Și m-am temut de-un cântec bărbătesc, / Iar de-am furat, eu m-am furat pe mine, / Și m-am temut de viață s-o trăiesc” (***)*Am vrut cândva...*). Umorul trist disimulează sensibilitatea profund sentimentală a unui om „sub vremi”, spiritul creator al căruia va triumfa plenar abia în romanele de după ‘90.

Aureliu Busuioc e un poet dezinvolt, cu simțurile treze, fantezie inventivă, mereu subversiv în transfigurările, după moda simboiștilor, a spațiului închis în care se simte și el că s-ar „plăti în rate”: „Obiectele mai jos enumerate: / Divanul, masa, scaunul și scrinul, / Îmi însoțesc de-atâția ani destinul, / Deși le mai plătesc și azi în rate. // Pe scaun scriu. Pe masă-mi beau pelinul, / În scrin păstrez hârtii nenumărate / De-a valma cu vre-o trei cămăși curate, / Iar pe divan încerc să-mi vindec splinul. // Interior modest, de circumstanță, / De-atâta timp ne-am contopit de-a bine, / Ca două versuri proaste într-o stanță. // Ba chiar mai mult: eu simt ceva în mine. / Atâtea vise-n vreme deșirate, / De parcă m-aș plăti și eu în rate...” (*Sonetul mobilei mele*). În reificarea persistentă și obsesivă a existenței, poetul descoperă eul vândut/ cumpărat, „plătit în rate”.

Starea de disconfort, de agresiune atât a obiectelor, cât și a ființelor în spațiul intim domină în toate formele vieții: „Am încercat să cânt în casa mea... // Vecinii adormiseră abia.// Atunci mă tolăni și eu în pat.../ Își amintiră ei că n-au cântat.// Mă pregăti înfrigurat să beau: / Era târziu, vecinii se-nchinau. // Pornii atunci să plâng ce-aveam de plâns: / Vecinii mei râdeau voioși la prânz. // Cercai să-i spun soției că-s haini: / Soția mea plecase la vecini. // Strigai atunci degrabă la copii: / Copiii mei săpau la ei în vii. // Voiam să-i chem, să-i cert! Nu se putea: / Vecinii chefuliau în casa mea...” (*Vecinii*).

Eul poetic nu vede ce i se recomandă să vadă, el suferă de „libertatea fanteziei”, de un fel de „daltonism”: „Eu sufăr / uneori / de daltonism / Și văd altminteri / fiecare culoare: / Apusul / eu îl văd / de-un verde-aprins / Și dragostea / albastră mi se pare, / Iar râsul eu îl văd de chinovar. / Dreptatea / uneori/ portocalie, / Și multe strofe mari de poezie / Grozav de incolor / mi se par... / Că-i daltonismul vina, / ori că nu e, / Că-i numai fantezia / uneori, / Dar mie-mi place / viața care suie / Pe felurite / trepte / de culori. / Și nu respect culorile / integru. / Nici idolii mei / Nu aduc a bronz, / Căci multe / se sfârșesc / atât de negru, / Și-ncep dintâi / așa de multe-n roz...” (*Culori*).

În cazul lui Busuioc, poezia autoreferențială poate fi lecturată chiar și fără un anumit cod, așa cum procedăm, în mod obligatoriu, cu poezia șaizecistă, dar și cu toată literatura de comandă, „virusată ideologic” (Rachieru, p. 208), fără a o raporta la contextul social-politic, la realitățile anilor '60 – '80 ai secolului trecut, adică o bună parte a poemelor sale nu rareori poate trece ca o *poezie pură*, o poezie a poeziei.

Aparența unei superficialități a existenței, senzația unui aer de lejeritate persistă în regimul de de-eroizare a actualității, a actului de creație prin simularea unei naivități în elogiul stiloului, a caligrafiilor sale: „Stiloul meu, / Condei mecanizat, / Cu vârful tău de aur / Și iridiu! / Ce falnică unealtă, / Comparat / Cu micul grif / Al bietului Ovidiu! // Ce salt calitativ / Și ce progres / Alături cu dalta egipteană! / Confrate Pușkin, / Te compătinesc: / Să scrii atâtea versuri / Cu o pană?! // Sărmane Burns, / Sărmane Lev Tolstoi! / Priviți această mică șmecherie: / N-ai nici o călimară / Să-l înmoi, / Dar scrie / Kilograme de hârtie! // Și critică, și proză, / Și – normal – / Catrene mici / Cu rezonanță mare... / Ce-ai fi făcut cu dânsul, / Marțial? / N-ai mai fi scris o iotă / De mirare. // Și-aș fi rămas / Epigramist / Doar eu, / Să-nțep hain / Cu aur și iridiu... // O, ce te-aș mai schimba, / Stiloul meu, / Pe micul grif / Al bietului Ovidiu!...” (*Odă stiloului*). De regulă, orice experiență e trecută prin „purgatoriul ironiei” (Gheorghe Crăciun), care salvează poezia de inflația „clișeele sacrale” (Adrian Dinu Rachieru), de grandilocvența mimată. Chiar și în temele majore, el e nițel inocent, nițel caustic nu numai în tentația de a persifla, dar și în cea de a democratiza limba-jul: „Mereu mă-ntorc, pământul meu, la tine / Și-n mine ce-ai turnat un strop de har, / Mă-ntorc precum bețivul la pahar / Ca să mai sorb din dorul tău de bine” (*Doină*).

Facem abstracție de infuzii din tradiția *doinei* eminesciene, în anii regimului totalitar, Aureliu Busuioc a urmat dogma cu compromisuri și mici „erezii”. Exemplare sunt ambiguitățile inocente și jocul de cuvinte în exersarea „versului prescris”: „Îmi place versul liber cum îmi place / tot ce e liber, fie chiar în scris, / și mă

închin priceperii de-a-l face, / ci mie-asemena vers nu mi-i prescis: // eu pot să zic de „dulcile eresuri” / mai liber în catrenele străvechi, / în spatele zăbrelelor de versuri / cu vârful ascuțit perechi-perechi” (*Vers liber*), sau „adevărul mare, dar prescis” din poemul *Inscripție pe o rimă*: „Cunosc și rime termonucleare, / pe care nici chiar Bucov nu le are, // dar le evit, precum evit în scris / și adevărul mare, dar prescis, // (deși nu pot nega, am pus cuminte / în coada multor versuri: / „înaintel!”)”.

Ceea ce îl diferențiază evident între șaizeciștii rustici e cultura, limbajul citadin: expresia livresc-ironică, intelectualizată, sensibilitatea delicată, stilul degajat, sintaxa firească, elegantă. El întruchipează intelectualul format la școala poeziei românești; poezia lui se evidențiază printr-o stranietate rafinată, „tragic de frumoasă”. Raportul poetului cu limba se arată în rostiri, deloc întâmplătoare, ca acestea: „Îi sunt și-i voi rămâne fiu, / Mi-i cântecul ei casă. / Frumoasă-i limba care-o știu, / E tragic de frumoasă” (*Limba maternă*). Într-un stil concentrat, Adrian Dinu Rachieru îl prinde în câteva trăsături definitorii: „o figură singulară, ușor histrionică, afișând masca dezinvolturii, de elevație și «cinism» simpatic, cultivând *stilul dandy*, risipind inteligență și umor învăluite într-un aer seniorial”. Cu adevărat, „a impus/s-a impus prin elevație stilistică și alertețe, pigmentată ironic, exercitând o benefică influență modelatoare în spațiul basarabean”. I s-a remarcat „ingeniozitatea fabulistică, dinamitând clișeele sacrale, evitând tonalitatea gravă; ori ținându-se la distanță de patriotismul inflaționar” (Rachieru, p. 132).

Dominantă în poezia lui e structura simbolistă, caracterizată prin criza identității eului poetic, prin muzicalitate, prin reiterarea refrenului, a sintagmelor și imaginilor obsesive. Este dependent de modele, mai cu seamă, așa cum s-a observat, de Ion Minulescu, George Topârceanu, Constant Tonegaru. În dosarul receptării lui Busuioc multe lucruri sunt denaturate, deformate, de regulă, în inerția unor adevăruri doctrinare.

Metamorfozele cele mai remarcabile se vădese totuși în statutul poetului și a sistemului său imagistic. Poetul proletar, poetul luptător e versiunea favorită în epocă, este și „icoana” cea recomandată insistent în literatura timpului. Modelul poetului tribun, cum era conceput de către clasici și romantici și preluat de poezia proletară, devenise, în noile realități, dacă nu anacronică, cel puțin caraghios, ușor de persiflat sau parodiat. Busuioc e unul dintre puținii, vorba lui I.L. Caragiale, care „simte enorm și vede monstruos”, dar le face pe toate cu mult rafinement, întinzând discret câte-o capcană. Există o părere, destul de argumentată, precum că într-un dialog de creație cu Andrei Lupan, care semnase poemul *Bătrânul Poet*, Aureliu Busuioc ar parodia modelul vetust. Figura *Bătrânului Poet*, tratată cu o delicatețe nostalgică, cinstită/ipocrită, e răsturnată în banalități, platitudini gestuale, parodiindu-se „poetul inspirat”. Maniera ambiguă, dar ascuțit-inteligentă, de a-și biografiza scriitura, de a-și pune măști care se lipsesc de el, ne duce cu gândul că *Bătrânul Poet* poate fi înțeles și ca o poezie autoreferențială. Lecturat în regimul poeziei despre poezie, dar și al poeziei proletare, dar și al modelului desuet de poet, poemul

e concomitent o parodie cu ținte precise, dar și o autoironie: „Când trece pe stradă Bătrânul Poet, / bătrânul, grozav de bătrânul Poet, / se scurge și timpul atunci mai încet, / ei bine, cu mult mai încet. / Bătrâni și bătrâne în scuaru-nverzit, / ne scaune-n scuaru-nverzit, / încep să-mi declame cu glasul dogit, / cu glasul extrem de dogit. / Când versuri știute demult pe de rost / răsună și-acum pe de rost, / se face și scuarul pădure ce-a fost, / pădure, exact cum a fost./ Iar zgomotu-acestui oraș estival / (auzi ce cuvânt: estival!) / e ca o mazurcă pe vremuri de bal, / la cine mai știe la bal. / Priviți-l, bătrânul acel desuet, / e-un tânăr acum desuet, / căci trece pe stradă Bătrânul Poet, / bătrânul, bătrânul Poet”.

Reiterările de cuvinte și sintagme, efectuate într-o ostentativă tehnică simbolistă, din arsenalul căreia nu lipsesc teatralitatea, muzicalitatea, imaginea obsesivă, mimarea parodică a tonalității grave, toate acestea modalități specifice poeziei lui Busuioc, ne înclină să credem că totul e jucat/simulat, iar poemul devine un autocomentariu: „Când trece pe stradă Bătrânul Poet, / bătrânul, extrem de bătrânul Poet, / copiii se joacă și ei mai încet, / (aiurea: copiii – încet!) / Ba fug chiar din urmă și-l strâmbă grozav, / ei bine, îl strâmbă grozav, / și nici nu le pasă că-i poate bolnav, / mai știi, poate chiar e bolnav! / Dar el e atât de voinic și absent, / Poetu-i atât de absent, / că nu mai desparte trecut de prezent / și nici viitor de prezent. / El vede, dar unde anume în timp, / ei, unde anume în timp? – / un cap cu gambetă de piatră și nimb, / cu plete de piatră și nimb. / Iar jos, lângă soclul spre nimb suitor, / o, tocmai spre nimb suitor, / copiii aceștia cu-un don-profesor, / cu-un foarte sever profesor! / Și-aude cum tinere voci, ca prin vis, / îngână anume ca-n vis, / un cântec de glorie încă nescris, / un cântec cum nu s-a mai scris. // Și-aleargă Bătrânul Poet, / acasă aleargă Bătrânul Poet, / să scrie, s-adoarmă pe vechiul caiet, / de-un secol pe-aceiași caiet...” (*Bătrânul Poet*).

Poanta ironic-picantă e în disonanță flagrantă cu mesajul întregului poem. „Când trece pe stradă Bătrânul Poet, / bătrânul, grozav de bătrânul Poet”, incipit reiterat în grație ascendentă de la „trece pe stradă Bătrânul Poet” la „aleargă acasă Bătrânul Poet” într-o alternanță de scene de o solemnitate ilară se încheie cu ratarea „de-un secol” al râvnitului opus, „un cântec de glorie încă nescris, / un cântec cum nu s-a mai scris”, aleargă „să scrie, s-adoarmă pe vechiul caiet”. În esența lui, poemul e o reeditare a poeziei *Cititorului meu*. Desprindem aici un mod indirect de textualizare a existenței în poezia lui Busuioc, o formă indirectă de decantare a biografiei sale de creație.

În criza identității sale poetice eul își potrivește mai multe măști. Astfel, statutul poetului tribun e persiflat de poetul bufon, lucid și ironic: „Mulțimea în piață / se ține de burtă / bravo, panglicarul / cocoșatul, piaița! / Dă-i și tu una, / fă-l turtă, / mamă! Ce veselă-i viața! / Moare de râs mulțimea; / hai rupe-ți, cocoasă, / piciorul! / Ți-o cere El, / Înălțimea sa / Plătitorul. // Piața cu tați, / mame, / bunici, / nepoți. / Podiumul cu Nebunul. // Râdem cu toți. / Plângem așa, / câte unul” (*Piaițe*). Într-o lume totalitară nebunul ne face să „Râdem cu toți”, să „Plângem așa, câte unul”. Dincolo de comedia vieții începe tragedia, moartea artistului care jonglează între adevăr și neadevăr: „Când zi la zi minciunii dulci te dăru, / Cu zi de zi mai mort te vei trezi: / Nemuritor e numai adevărul, / Acel ucis în fiecare zi” (...*Când zi la zi*).

Imagina arhetipală a nebunului are un loc central în poezia histrionului/centurionului generației, sugerând mesaje benefice sau malefice. Doctrina care proclama „legătura artei cu viața poporului” este desconsiderată sarcastic. Cu subtext transparent de antirealism socialist e și celebrul poem *Nero*: „Arde cetatea eternă. Coboară / Harul pe lira incendiară. // Saltă dactilii. Fruntea augustă / Nu mai apare atât de îngustă. // Iambii înalță supreme povețe: / Viața, doar viața inspiră poezii! // Iată ce flăcări reale, ce jerbe! / Uite mulțimea în forum cum fierbe! // Bravo, mulțimea! Bravo romanii! / Jocul acesta e demn de romane! // Totuși, mișcările-mi par cam încete: / Caius, aruncă-le-un pumn de monete! // Versul meu cere mișcare, răscoală, / Caius, mai pune pe foc o vestală! // Fă-le să țipe, să urle demente – / Nu vreau să scriu poezii decadente! // Caius, descuie, te rog, biblioteca, / Adu-l pe bunul meu critic Seneca, // Adu-l să vadă mișelul, să știe, / Arta nu-seamănă filozofie! // Arta e viața! Deci ea și-o trăiește! / Caius, Senatul abia mai mocnește! // Cum? L-am ucis pe Seneca? Mă miră! // Moartea aceasta de fapt mă inspiră! // Iată și maxima: Moartea-i firească! / Arză Imperiul! Arta trăiască! // Caius, și tu arzi, copile? Mă iartă: / Viața lui Nero e toată în Artă!” Astfel e transfigurat tabloul animat al infernului pe pământ, totul pornește din imaginația aprinsă/diavolească a dictatorului, a descreieratului scăpat la putere. Nero reprezintă imaginea esențializată a răului din toate timpurile, a dictatorului care nu mai ține de morală. Pentru tiranul Nero viața e „toată în Artă”.

Forma indirectă de expresie a nebuniei e chemată să nege principiile realismului de comandă. Andrei Țurcanu, într-un dialog cu Nina Corcinschi, identifica în acest text „o parabolă sarcastică a tiraniei totalitare cu postulatul ei literar, de principiu, „viața trebuie să inspire scriitorii”, văzut ca antiteză a literaturii decadente”. Într-adevăr, „la mijloc era o cacealma, o corupere uzuală a sensului cuvintelor, prin „viață” înțelegându-se realitatea așa cum era văzută de partid, iar prin „decadentism” – tot ce ținea de libertatea imaginarului. Busuioac reface drumul invers, către înțelesul primar, originar al postulatului artei ca mimesis, mutând accentul, cu o perfidie sarcastică, aluzivă, pe o istorie abuzivă, atroce. El invocă figura tiranului Nero, împăratul roman cu pretenții literare, despre care tradiția spune că a dat foc Romei ca să se inspire, și pune în gura acestuia dezideratul oficial al literaturii sovietice” (Țurcanu, p. 132). Apelul la istorie pentru a pune în lumină adevărurile realităților în derivă e o modalitate frecvent utilizată de poetul care „suferă de daltonism” și care se vede în vis „un centaur”.

La urma urmelor, destinul implacabil e probat de o zi, „n-o are fiecare”, zice poetul, în care curajul, învingând frica, ne deschide adevărul adevărat: „Avem o zi (n-o are fiecare), / din zilele ce-atâtea ni s-au dat: / noi nu sărim slugarnici în picioare / când intră senatorii în Senat, // ci stăm pe scaun drept, înalți și singuri, / și nu răspundem noi, ci întrebăm, / și-asemeni lor ne-nduplecați și siguri / privim de sus. Și nu îmbărbătăm. // Trăim atunci din plin, nu pe-ndelete, / chiar dacă știm, înfricoșați ori nu, / că toți avem un fiu sau un prieten / la care vom striga curând: „Și tu?...” (*Ziua aceea*).

Busuioc scrie texte cu alte texte, precumpănitor pe subiecte flotante, el are cultul formelor fixe și a dat mai multe sonete, cele mai multe în tonalitate autoironică: „Sonet succint! Prea rar mă-ntorc la tine / Să-nvăț la disciplina școlii tale, / Cum logica cercam s-o pun la cale / În era declinărilor latine. // Modern și snob, te iau ades la vale / În versul meu obez de-atâta bine, / De nu-l mai știu: l-am zis ori tot mai vine / Cu avalanșa lui de rime goale... // Sonet sonor! În clasică minune / A strofelor de crudă simetrie / E loc puțin, când n-ai nimic a spune // Și prea destul, când știi ce ai a scrie. // Să nu te miri dacă te las în pace: / „Când însuși glasul gândurilor tace...” (Sonet).

Poeții postmoderni și l-au revendicat pentru poeme, mai puțin cunoscute, care șochează cu profeții ca în „Heraldică”: „Văd Asia cu nația chineză / Crescând solid prin partenogeneză / Doar cu orez, sub soarele ce arde, / E greu să te-nmulțești la miliarde, / Iar când durezi o societate nouă / Nicio Viagră nu-ți ajunge-n ouă! / Deci stema ei, a Asiei, firește, / Va fi un falus galben strâns în clește. // Oceania, cu lipsa-i de popoare, / Va crește prin marsupializare. / Cum a fi unul apt de viață lungă / Alt embrion se va târî spre pungă, / Și folosind cu cap recipientul, / Va popula femela continentul. / Deci stema Australiei e fermă: / În nitrogen lichid – un stoc de spermă. // În Africa de SIDA născătoare / Nu poți prezice niscaiva schimbare: / În deficitul de imunitate / Se vor spăla hotarele-ntre state, / Iar cafrii, hotentoții, beduinii / Vor fi înlocuiți cu babuinii. / Deci stema ei: un HIV micuț în lesă / Și un cimpanzeu călare pe-o negresă. // În vechea Europă, poponarii / Vor câștiga ca număr prin clonare / Heterosexualii însă, blegii, / Vor fi vânați și dați pe mâna legii, / Pe ruguri arși, ca fum vor trece-alene / Peste orgii de ghei și lesbiene. / Deci – stema ei: pe-un fond de cer apatic - / Un clitor flasc și-un anus singuratic. // Cât despre-Americi eu, vizionara, / Nu-i văd decât pe ăia, cu ghitara / Și cu lambda lor în faptul verii / Tot mai plătind tribut împerecherii / Pe când ceilalți, din Miază-noapte-anume, / Importă prunci calici din restul lumii / Deci stema lor cea dreaptă, mi se pare, / Că-i o banană regulând dolarii... // Nu voi uita de Rusia cea mare: / Nici partenogeneză, nici clonare. / De unde sperma, clonul sau vaginul? / Frumoasele își fac prin lume plinul, / Cât despre ei, Ivanii, ce foloase / Când spirtul li se scurge și din oase? / Deci stema ei: pe-un câmp trântit pe-o rână / Un spermatozoid c-o sticlă-n mână. // Ce a mai rămas? Japonia, desigur: / Copiatorul face treabă singur: / El ia copii cumiști și scoate copii. / Nici tu clonare, nici tu pofta popii, / Doar niște soia pentru proteine, / Iar restul – știu dischetele mai bine. / Deci stema ei: modest pe o măsuță, / Un foarte mic computer, dar cu puță. // Nu, n-am uitat Moldova, plaiul mitic, / Va crește năzdrăvan, deci mioritic: / Va sta cu fundul gol la drumul mare / S-o reguleze liber fiecare, / născând apoi în foarte lungi coloane / Oligofreni cu seceri și ciocane. / Deci stema ei: cât coșcogea dulapul – // Un cap de bou. Cum îi și este capul...” („Heraldică”). Textul nu necesită careva comentarii, limbajul tranzitiv, viziunea grotesc-satirică, pan-erotică asupra lumii în derivă exprimă un avertisment asupra apropierii apocalipsei pe pământ.

Referințe bibliografice:

1. CHEVALIER, Jean. GHEERBRANT, Alain. *Dicționar de simboluri: mituri, vise, obiceiuri, gesturi, forme, figuri, culori, numere*. Traducere în română de Micaela Slăvescu, Laurențiu Zoicaș (coord.), Daniel Nicolescu. Iași: Polirom, 2009.
2. CRĂCIUN, Gheorghe. *Aisbergul poeziei moderne*. Ed. îngrijită de Carmen Mușat și Oana Crăciun; pref. de Caius Dobrescu; postf. de Mircea Martin. Iași: Polirom, 2017.
3. CIMPOI, Mihai. *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. București: Editura Fundației Culturale Române, 2002.
4. RACHIERU, Adrian Dinu. *Poeți din Basarabia: (un veac de poezie românească)*. București: Editura Academiei Române; Chișinău: Știința, 2010.
5. ȚURCANU, Andrei, Corcinschi, Nina. *Cartea din mâna lui Hamlet. Dialog*. Chișinău: Editura Cartier, 2017.